

El caçador caçat

La situació de crisi en el Partit Comunista d'Espanya pot personalitzar-se en l'acabament de la intensa i llarga trajectòria política de Santiago Carrillo Lodares, que ha passat del poder total sobre el partit a les tenebres exteriors i a la lluita frontal contra els seus ex-companys.

Jordi FRANQUET

Les estrelles del panorama polític espanyol eren, fins fa poc de temps, un advocat laboralista sevillà que va tenir l'encert de desbancar l'aparell tradicional del PSOE; i que és president del govern; un ex-ministre de propaganda de Franco; un petit intrigant que arribà a ministre secretari general del Movimiento i a president del govern; i, finalment, Santiago Carrillo, que ja feia mítings amb les Joventuts Socialistes en 1931, als setze anys, quan Fraga Iribarne en tenia nou i quan en faltava un perquè nasqués Adolfo Suárez i onze perquè Felipe González arribàs al món.

I, mirant les coses d'un altre costat, Carrillo havia tornat de l'exili i, a més, sobre els seus contrincants, podia exhibir una experiència vital i política més notable. Era l'únic dels quatre que havia actuat durant la guerra d'Espanya. El seu antifranquisme permanent es distingia de Fraga i de Suárez. De la mateixa manera que els vells militants del PSOE (per exemple el qui en fou secretari general, Rodolf Llopis) no li deien mai Carrillo, sinó Carrillito, per a distingir-lo del seu pare, Venceslao Carrillo, personatge dels forts del socialisme i d'UGT. San-

/Arxid

No vol dir adéu a la política

tiago tractava Felipe González, al principi, com un xiquet. L'aconsellava displicentment, paternalment, sense èxit.

Tot s'acaba i tot comença

«Tot s'acaba i tot comença/vénen pagesos de

remensa/amb aires nous de llibertat» deia, si fa no fa, un poema de J.V. Foix. I també, a Carrillo, se li començà a enfosquir l'estrella. Entre la seua clandestina presentació a Madrid, el 10 de desembre de 1976, davant d'una premsa

expectant, fins a la seua dimissió de la secretaria general del PCE, poc després de les eleccions d'octubre de 1982, en què el partit fracassà amb estrèpit, hi ha una guerra que Carrillo, definitivament, va perdre.

El dirigent totpoderós que s'havia enfrontat al PCUS arran de la invasió de Txecoslovàquia, el profeta de l'eurocomunisme enmig d'una trinitat formada amb Georges Marchais i Enrico Berlinguer, isqué de la secretaria general comunista, després de vint-i-dos anys d'exercir-la, tocat a fons. Gerardo Iglesias, el miner convertit en polític professional, que havia actuat d'inquisidor en el PC d'Astúries durant la crisi de la conferència regional de Perlora (març de 1978), el succeí. Però no, com tothom pensava, per a actuar a les seues ordres, sinó per a arraconar-lo definitivament.

I tot això coincidint amb una de les crisis més fortes que ha sofert el PCE en tota la seua història. La que podria ser la definitiva.

Fora els disconformes

En 1973, abans que tot això fos ni tan sols pensable, Santiago Carrillo responia així a una minoria disconforme de València, que acabaria formant

En els anys quaranta, els principals dirigents del PCE: Modesto, Claudín, Gallago, Anton, Uribe, Ibarruri, Líster i Carrillo

l'OPI (Oposició d'Esqueres): «Si algú creu que en el Partit Comunista d'Espa-

nya pot haver-hi lliure circulació d'idees, plasmada en la lliure circulació de

documents, que pot haver-hi polèmiques en els òrgans del partit, en les quals es qüestionen punts concrets de la línia, encara que no siga globalment, i encara que hi haja resposta de la postura oficial; si algú creu que és tolerable que en la nostra organització hi haja corrents definits i tendències, s'ha equivocat de partit, que se'n vaja i en forme un altre, o que ingresse en el PSOE, que no és colpejat tan durament per la repressió».

Això era parlar clarament. Tant, que potser ara Carrillo se n'haja recordat. O potser no, perquè, records d'aquesta mena, en deu tenir molts, des que, poc després de la mort d'Stalin (en 1953), ell mateix començà a conspirar per arribar a la direcció del partit, passant per da-

mund del tàndem format per Vicente Uribe i Dolores Ibarruri.

Al capdavant, arran del conflicte que conduí a la liquidació política i moral del secretari general del PSUC, Joan Comorera —i quan aquest ja treballava clandestinament a Catalunya, fins que fou detingut i empresonat a Burgos, on morí—, Carrillo havia escrit (1951): «Comorera és un provocador, les seues actuals activitats són entre-egar els comunistes a la policia, tant a França com a Catalunya. És un enemic de la classe obrera i com a tal cal tractar-lo.»

Certament, ja tenia experiència en la invenció d'aquesta mena d'acusacions, sempre perilloses per als acusats. En 1937, quan era secretari general de les Joventuts Socialistes

«PER UNA PREMSA, RÀDIO I TELEVISIÓ VALENCIANES»

Dia 11 d'abril de 1985
 Hora: 7,30 de la vesprada
 Lloc: Casa de la Cultura
 Sant Francesc de Borja, 4
PATERNA

Dia 12 d'abril de 1985
 Hora: 8 de la vesprada
 Lloc: Caixa d'Estalvis
 d'Alacant i Múrcia
PEGO

HO ORGANITZA:

ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ

Unificades, afirmava que els membres del POUM (Partit Obrer d'Unificació Marxista) «no fan sinó el seu trist paper d'agents del feixisme internacional». No cal recordar el que fou la persecució contra el POUM (una repetició dels processos stalinians de Moscou contra dirigents bolxevics), ni com Andreu Nin fou segrestat i assassinat i molts dirigents obrers perseguits i en alguns casos eliminats.

Amb la mateixa sang freda amb què feia aquestes acusacions, Carrillo havia estimulat l'expulsió de Fernando Claudín (que l'havia ajudat en l'ascens a la secretaria general), de Jorge Semprún i del dirigent del PSUC Francesc Vicens (avui a Esquerra Republicana de Catalunya).

Anys després, en 1977, Semprún publicà *Autobiografia de Federico Sánchez*, on narrava les seues experiències militants, i Carrillo afirmava que la desconeixia, perquè «no tenia temps de llegir frivolitats». Si ho hagués fet, hauria conegut judicis poc afalagadors sobre la seua personalitat política.

Clar és que en 1964, atacant Claudín, Carrillo feia elogis encesos de la dictadura del proletariat, de l'URSS, del leninisme, i fins i tot afirmava: «el nostre partit està en condicions de preparar en tres o quatre mesos les condicions per al pas a la lluita armada».

Això era en 1964. L'exageració no podia ser més notable, però comprensible en qui tenia (com ha assenyalat Claudín en la seua biografia política de Carrillo) «una concepció stalinista del partit».

Aires nous

Mentre tot això passava en l'exili, a l'interior s'ana-

Roda de premsa clandestina de Carrillo a Madrid, el 10 de desembre de 1976

Alguns conflictes del PCE

- 1949 Expulsió de Comorera.
- 1964 Expulsió de Fernando Claudín, Jorge Semprún i Francesc Vicens.
- 1967 Escissió pro-xinesa; fundació del PCE (m-l).
- 1967 Escissió que crea el Partit Comunista Internacional.
- 1968 Creació de Bandera Roja (tornaria al PCE).
- 1969 Escissió pro-soviètica d'Eduardo García i Agustín Gómez.
- 1970 Escissió del grup d'Enrique Lister.
- 1973 L'Oposición de Izquierdas se separa del PCE.
- 1978 Expulsió de diversos dirigents asturians (Gerardo Iglesias se n'encarrega i passa a ser secretari general del PCE a Astúries).
- 1979 Noves expulsions a Astúries.
- 1980 Expulsió de Jaume Lloret i alguns regidors comunistes de Sueca (la Ribera Baixa).
- 1981 Crisi en el PSUC, que abandona l'eurocomunisme (V Congrés).
Dimissió del secretari general del PCE a Andalusia. Ramon Tamames abandona el partit.
En el II Congrés del PCPV, Ernest Garcia, Pilar Brabo i Emèrit Bono són apartats de la direcció.
Expulsió del dirigent del PSUC Pere Ardiaca.
Expulsió de Roberto Lertxundi, secretari general del PC d'Euskadi, una part del qual es fusiona amb Euskadiko Eskerra. Els renovadors madrilenys que li donen suport són també represaliats.
Expulsió de Manuel Azcárate.
- 1982 Creació del Partit dels Comunistes de Catalunya.
Carrillo dimiteix com a secretari general i Iglesias el succeeix en el càrrec.
- 1984 Ignacio Gallego crea el Partit Comunista, pro-soviètic. El seguirà Jaime Ballesteros.

ven integrant noves generacions antifranquistes en el PCE, la formació política més permanentment activa en la lluita contra Franco. Per l'esquerra sorgiren tota mena de grups, molts escindits d'«el Partido»: el PCE (m-l), el PCI, Bandera Roja i tants d'altres grups i grupets, entre els quals hi havia el mateix PCE (r) que impulsa les accions del GRAPO.

Tot això no afectava l'estabilitat del PCE ni l'afiançament del secretari general en el càrrec. A mesura que la dictadura anava declinant, Carrillo creixia en influència i era visitat per tota mena de personalitats que preparaven el futur.

Ara tot això s'ha acabat. Encara és diputat al Parlament espanyol, però sembla improbable que ho continue sent, després de les eleccions generals que, s'espera, se celebraran l'any que ve. Allò que Claudín anomenà «la ininterrompuda ascensió de Santiago Carrillo» sembla definitivament tallat.